

נְשִׁמָתָא

דְּאוּרִיתָא

הוֹרִים וְיְלָדִים לומדים חסידות בצוֹתָא

ראש השנה ושבת שוכה התשע"ח

גליון 284

יוצא לאור על ידי ועד כפר חב"ד ארה"ק ת"ו

אבא, מה צריך לביקש בראש השנה?

תחנת חנה

אבא/אמא: אחד הדברים המרגשים שאנו קוראים בראש השנה, זה הפטרת היום הראשון של החג, המספרת על תפלתה מעמק הלב של חנה לזכות ולהפקד בן, אחר שנים רבות שלא זכתה לכהן.

כשהיא עומדת במשכן ושופכת את נפשה לפני השם, כשרק שפתייה נעות וקולה אינו נשמע, רואה זאת עלי הכהן והדבֵר לא מוצא חן בעיניו. הוא חושב שהיא 'שכורה' וגוער בה על תפלה שפזז.

אינני שכורה

ילד/ילדה: חנה מסבירה את עצמה ואומרת לו שהיא אינה שכורה חלילה, אלא שופכת את נפשה בתפלה לפני השם. עלי הכהן משתכנע, מקבל את הדברים ומברך את חנה שהשם ימלא את שאלתה.

ואכן, כעבר תקופה זוכה חנה לבן צדיק, שגדל במשכן תחת חסותו של עלי והתפרסם לימים כשמואל הנביא.

מה חשב עלי?

אבא/אמא: מדוע בהתחלה עלי הכהן חושב שחנה היא שכורה? האם הוא לא רואה שמדבר כאן באשה שעומדת ומתפללת מעמק לבה לפני השם? אם אנו חנו נראה מישהו עומד ומתפלל בדבקות, נחשב לרגע שהוא שכור?!

אלא, הספור הזה מלמד אותנו משהו חשוב לגבי התפלות של ראש השנה, ובכלל, לגבי התפלות של כל השנה:

מערכת 'נשמתא דאורייתא' מאחלת

לכל הילדים היקרים הלומדים כל שבת חסידות בצוֹתָא עם הוריהם:

כתיבה וחימה טובה, שנה טובה ומתוקה,
שנת גאולה וישועה!

שליחות בבית הרפואה

הספורים הבאים ממחישים את השליחות הרוחנית שמסתתרת לעתים בדברים שקורים עמנו בחיי היום-יום:

פעם הגיע לרבי, בערב ראש השנה, אחד מבניו של ר' גרשון בער ג'יקובסון וספר לרבי שהוא מבקש לעקאח עבור אביו השוהה בבית רפואה. הרבי בקש ממנו למסר לאביו שאם הוא יבצע את השליחות המטלת עליו שם, הוא ישתחרר הביתה.

ר' גרשון בער קבל את המסר והחל לעשות 'מכצעים' בבית הרפואה עם הרופאים והחולים, ובתוך זמן קצר החלים והשתחרר לביתו...

*

ספור דומה ספר הרבי עצמו, בהתעודות שבת פרשת בשלח תשי"ד:

"מעשה שארע בארץ ישראל: מישהו היה חולה מאוד והיה זקוק לנתוח מסכן, כתב לי הלה מכתב ובקש ברכה, נו, כשיהודי מבקש ברכה, כלום אחסך זאת ממנו - הרי הברכות הן של הקדוש-ברוך-הוא. כתבתי לו ברכה שיבריא, ויחד עם זה עוררתיו שיתחיל להניח תפלין בכל יום. הוא קבל על עצמו, ולפתע הבריא, שוב לא היה צורך בנתוח והרופאים מאוד התפלאו. שאר החולים שאלוהו כיצד הבריא, והלה ספר להם שהתחיל להניח תפלין והבריא. אם כן - אמרו החולים - שהתפלין הנם רפואה, נתחיל גם אנו.

אותו חולה (שבאמצעותו נוצרה ההתעוררות) הבריא לגמרי ויצא מבית הרפואה.

נמצא שכל הסבה למחלתו ואשפוזו בבית הרפואה לא היו אלא כדי שיתחיל להניח תפלין, וישפיע גם כן על השאר, וכאשר עשה את המטל עליו - יצא מבית הרפואה..."

תהלים

במהלך ימי ראש השנה נהוג לנצל את הזמן באמירת תהלים. מי שיכול, רצוי שיאמר לכל הפחות פעמים את כל התהלים, כי פעמים ק"ג (פרקים) בגימטריא כפ"ר (300).

במהלך ימי ראש השנה אמרתי _____ פרקים.

המשל של הבעל-שם-טוב:

למלך גדול היה בן יחיד, שהיה חכם מאוד. המלך החליט לשלח את בנו למדינות רחוקות, כדי שילמד חכמות ויכיר את ההתנהגות של עוד אנשים בעולם. הוא ציד את הבן בכסף ובמשפרים ונתן לו את ברכת הדרך.

אבא/אמא: ככל שחלף הזמן, בזבז בן המלך את הכסף ושקע בכל מיני דברים לא טובים, עד שאחרי הרבה זמן הוא שכח אפלו את שפת מדינתו.

יום אחד נזכר הנסיך באביו המלך והתעורר בראון לחזור לארמון המלך. הוא חזר למדינתו, הגיע לפני שער המלך ונסה לרמז לשומרים שהוא בן המלך, אך הם, כמוכן, לא שמו לבם אליו. בצר לו פרח בן המלך בזעקה גדולה. שמע המלך את קול הזעקה ואמר: "הלוא זהו קול בני צועק", ומהר לחבקו ולנשקו ולהשיבו אליו.

ילד/ילדה: הנמשל: אנו חנו הבנים של המלך, הקדוש-ברוך-הוא. לפעמים הנשמה יורדת לעולם הזה ומתחילה להתרחק חלילה מהשם. אבל כאשר יהודי זועק בתקיעת השופר מעמק לבו, מגיע הקול אל השם והוא מרחם עלינו וסולח לנו.

המשל הזה מתאים למלכיות. בתקיעת השופר, אנו חנו חוזרים ומקבלים עלינו את על מלכותו של הקדוש-ברוך-הוא.

*

המשל של רבי לוי-יצחק מברדיטשוב:

אבא/אמא: מלך אחד תעה ביער. הוא פגש איש חכם ונבון, שהכיר את המלך ובחכמתו ידע את נתיב היציאה מהיער. הוא עזר למלך לשוב לארמון שלו ולכסא מלכותו.

האיש החכם מצא חן בעיני המלך והוא העלה אותו בדרגות. יום אחד חטא האיש למלך ונגזר דינו למות, לא עלינו.

ילד/ילדה: החכם בקש מהמלך בקשה אחרונה: שהוא והמלך ילבשו את אותם בגדים שלבשו בשעה שנפגשו ביער. המלך הסכים לבקשה. ואז - כשהוא לבוש באותם בגדים - נזכר המלך בחסד הגדול שעשה עמו האיש, רחם עליו, בטל את ענשו והחזיר אותו לדרגה שלו בארמון המלך.

אבא/אמא: הנמשל: תקיעת השופר מזכירה לנו את מתן-תורה בהר סיני, שהיה מתוך קולות וברקים. לפעמים אנו קצת שוכחים ומתרחקים, אך זכרון קול השופר, מעורר את רחמי השם עלינו והוא מוחל לנו על עוונותינו וכותב וחותם אותנו לחיים טובים.

המשל הזה מתאים לזכרונות. להזכיר את מתן תורה.

(מעובד ע"פ לקו"ש חל"ד, עמ' 4-183)

שְׁנֵי הַצְדָּדִים שֶׁל הַתְּפִלָּה

יְלַדְעִילָדָה: בתפלת שמונה עשרה קורה משהו מאוד מעניין...

זהו רגע השיא של התפלה, השלב הכי גבוה בסלם התפלה, אנחנו עומדים לפני המלך, הקדוש ברוך הוא, ומדברים עמו. לכן אסור לנו לדבר עם מישהו אחר, אפילו לא לסמן לו, ואפילו לא להחזיק משהו בידיים שלנו, חוץ מהסדור כמוצא...

(דרך אגב, הרבה מההלכות של התפלה נלמדות בגמרא מהספור שאנו עוסקים בו - תפלת חנה).

אז על מה היה מתאים שנתפלל בזמן כזה? לכאורה אנחנו צריכים לחשב אך ורק על השם. רק להודות ולשבח להשם, ולא לחשב על הצרכים שלנו ועל הבקשות שלנו...

איפה ה'בטול'?

אבא/אמא: אך דוקא בתפלת שמונה עשרה (בימות החול), תקנו אנשי כנסת הגדולה בימי עזרא הסופר, לבקש מהשם את מה שאנחנו צריכים. סליחה ותשובה, גאולה, רפואה ופרנסה, וכן הלאה.

השאלה מתחזקת עוד יותר בימי ראש השנה, בהם אנו עסוקים להכתיר את הקדוש ברוך הוא למלך על העולם (וזוהו הענין של ה"מלכיות" שבתקיעת השופר), וכפי שאנו מבקשים בתפלה "מלוך על העולם כלו בכבודך".

בזמן זה בודאי שאנחנו צריכים "לשכח מעצמנו" ולהתבטל אל מלך מלכי המלכים שאנחנו מקבילים כעת את מלכותו עלינו. אז מדוע תקנו בסדר התפלות של ראש השנה גם בקשות על צרכים חמריים של האדם (לדגמה הבקשות ב"אבינו מלכנו" - כמו "כתבנו בספר פרנסה וכלכלה", "מלא אסמינו שקבע" ועוד), ולא רק בקשות רוחניות כמו "מלוך על העולם כלו בכבודך"?

לא להשתפר!

יְלַדְעִילָדָה: זה בדיוק מה שטוען עלי הכהן לחנה:

אם את עומדת לפני השם, בסמוך לקדש הקדשים, את צריכה להיות מרפזת אך ורק בהתבטלות להשם, לחשב רק על מה שהשם רוצה ממך, ולא על מה שאת צריכה מהשם... (כמו הספור הידוע על אדמו"ר הזקן שאמר זאת לחסיד שספר רק על הצרות שלו, ושכח מה השם רוצה ממנו...)

גליון 284 ראש השנה ושבת טובה

שם התלמיד/ה: _____ משפחה: _____

כיתה: _____ חתימת הורים: _____

לכן הוא שואל אותה למה היא מתנהגת כמו שכורה. הוא מבין טוב מאוד שמדבר כאן באשה שמתחננת לצאת מהצרה הגדולה שלה, היא רוצה לזכות סוף סוף בילד. אבל הוא טוען שזה כמו שכור שלא יודע היכן הוא נמצא... צריך לדעת מה לבקש ומתי לבקש. כעת - כשאת עומדת לפני השם - זה לא הזמן לבקשות אישיות! טוען עלי הכהן.

זה לא בשבילי!

אבא/אמא: ומה ענתה על כך חנה? איך היא הצליחה לשכנע את עלי להסכים עם הגישה שלה, עד שהוא הוסיף וברך אותה למלוי משאלתה?

היא עונה לו, כפי שהזכרנו: "ואשפך את נפשי לפני השם". נכון, אני מבקשת לזכות בכך, אבל זה לא רק בגלל שאני רוצה, אלא עבור הקדוש-ברוך-הוא! ואכן, בבקשה שלה חנה הוסיפה ונדרה נדר, שאם יולד לה בן, היא תקדיש אותו להשם. כפי שהיא אכן עשתה אחר שהתחולל הנס ונולד לה שמואל - היא הביאה אותו לשמש במשכן, לצדו של עלי הכהן.

ה'מחבואים' של הנפש

יְלַדְעִילָדָה: וכך מפרש הבעל-שם-טוב את הפסוק בתהלים: "רעבים גם צמאים, נפשם בהם תתעטף" - כשאדם רעב או צמא זה לא רק בגלל שהגוף שלו רוצה לאכול או לשתות, אלא גם הנפש - הרוחניות - שלו רוצה לאכול.

הנפש רוצה לעשות ברכה על המאכל או על המשקה ולאכל אותו מתוך כוונה 'לשם שמים' - שזה יתן לאדם כוח להתפלל, ללמד תורה ולעשות מעשים טובים.

אז בתוך הרצון של הגוף לאכול כדי להתקיים או כדי להנות, 'מתעטף' ומתלבש הרצון של הנפש, לאכול כדי 'להעלות' את המאכל הזה לקדשה.

ובמשפט אחד: בתוך חלק מהרצונות החמריים שלנו - לעשות בשביל עצמנו, מסתתר רצון רוחני - לעשות בשביל הקדוש-ברוך-הוא.

השליחות

אבא/אמא: כשעלי שומע זאת, הוא מבין שאכן כוונתה של חנה היא לשם שמים ומברך אותה שתזכה בכך.

כעת אנחנו מבינים למה בתוך תפלת שמונה עשרה, ובתפלות ראש השנה, אנו מבקשים גם על הצרכים החמריים שלנו, וכפי שמתפללים בפתיחת הארון בראש השנה, "ולחם לאכול, ובגד ללבוש"...

הסבה שהשם הוריד את הנפש - הנשמה שלנו, לעולם הזה,

היא לא בשביל עצמה. לנשמה יותר נחמד למעלה. שם היא לא צריכה להתעסק עם חמריות, אכילה ושתיה, בגדים ופרנסה. אז למה הוא הוריד אותה לעולם הזה?

"לתקן עולם"

יְלַדְעִילָדָה: גם את זה אנו מזכירים בתפלה - ב"עלינו לשבח" - "לתקן עולם במלכות ש-ד-י". לנשמה יש שליחות לתקן את העולם ולהפוך אותו למקום ראוי לשכינה. כאשר האדם אוכל והוא מברך על כך ומכין שהאכילה היא לשם שמים כפי שלמדנו, הוא 'מעלה' את המזון לקדשה; כשהוא נפגש עם אדם אחר לצרכי פרנסה ותוך כדי העסק אומר לו איזה דבר תורה, והעסק עצמו הוא על פי ההלכה, ללא ענין של רמאות חלילה, הוא 'מעלה' את העסק לקדשה; כשאנחנו מטילים בחול המועד ומתנהגים כראוי, אנחנו עושים 'קדוש השם' בפני אלו שרואים כיצד ילדים שומרי תורה ומצוות מתנהגים; וכך, בכל דבר שאנו עושים, יש לנו הזדמנות לעבד את השם.

אז מה נבקש?

אבא/אמא: לכן, בראש השנה בו אנחנו מכתירים את השם למלך על העולם, זה הזמן לבקש ממנו את כל מה שאנחנו צריכים, כי כשיש לנו מזון, בריאות ופרנסה, אנחנו יכולים לעבד באמצעותם את השם כראוי ולתקן עולם במלכות ש-ד-י.

וכשאנחנו מבקשים 'גשמיית' (אכילה ושתיה) כדי לעשות עמה 'רוחניות' (תורה ומצוות) - השם שומע את בקשתנו וכותב וחותם אותנו לשנה טובה ומתוקה, מתוך שפע בגשמיית וברוחניות.

הלכה:

יְלַדְעִילָדָה: תפלת חנה הנקראת בראש השנה, מלמדת אותנו לבקש מה שאנחנו צריכים לא רק בשביל עצמנו, אלא כדי שנוכל לעבד את השם.

(מעובד ע"פ לקו"ש חי"ט עמ' 291 ואילך)

אנחנו, המלך והשופר

יְלַדְעִילָדָה: ה-מצוה של ראש השנה, היא תקיעת שופר. על כך יש שני משלים מיחדים מהבעל-שם-טוב ומרבי לוי יצחק מברדיטשוב.